

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Bulv. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad

Telefonszám

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Égész évre ... .. 720 Lej
Fél évre ... .. 360 Lej
Negyed évre ... .. 180 Lej
Havonta ... .. 60 Lej

Hirdetések díjazás szerinti
Majjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 4 lej, vasárnap
5 lej. Bucurestiben 50 baival
több

Az Egyesült-Allamok

népe kedden megválasztotta az új államfőt. Bármilyen messze esik is tőlünk Amerika, a közérdeklődés mégis erőteljes mértékben fordult az elnöki elektorok, szóval az elnök megválasztása, a kétségtelenül világpolitikai jelentőségű esemény felé. Érthető is ez a nagy érdeklődés, hiszen Amerika a szövetségi adósságok révén úgy össze van kapcsolva Európával, hogy döntő fontosságú az, milyen politikai irányzat kerekedik felül az oceanontuli köztársaságban, hiszen emlékezhetünk még a londoni konferenciára, ahol az amerikai bankároknak legalább akkora szerepük volt a Németországgal való megegyezésben, mint Franciaország és Anglia miniszterelnökének. De fokozott volt a mostani választás iránt az érdeklődés azért is, mert szinte példa nélkül való volt az a hatalmas nagyarányú választási harc, amely az Unió elnöki székéért folyt. A választási harc jó három hónapig tartott. Nagy erővel és nagy zajjal indult meg s mindenkinek a nyelvén égett a kérdés: ki lesz a világ leghatalmasabb respublikájának új elnöke: Coolidge, akit a republikánuspart újra jelölt, vagy Dawes, a demokraták jelöltje, vagy La Follette senator, a haladó-part embere? Szinte az utolsó pillanatig bizonytalanok voltak az elnökválasztás kilátásai, de az amerikai nép megadta a feleletet: túlnyomó többséggel újból Coolidge-t emelte az Unió elnöki székébe. Amerika népének nem kellett új kísérlet, nem próbálkozott új emberekkel, új eszmékkel. Kétéves működése alatt Coolidge sok-sok tanujelét adta rátermettségének és arravaló képességének, hogy az Unió legnagyobb méltóságát megfelelő módon viselje. Amerika népe megbizott benne s impozáns többséggel újból az elnöki székbe emelte. Nem kellett a demokrata Davis, akinek esetleges elnökké választása egy csapásra megváltoztatta volna Amerika külpolitikáját, mert a demokrata-jelölt azt vallotta, hogy Amerika lépjen ki mostani elzárkózottságából és Európa ügyeiben vegyen aktív részt. De nem kellett az amerikai népnek La Follette sem, az elégedetlenek jelöltje, mert az ő megválasztása még sokkal nagyobb következményekkel járt volna, mint Davisé. La Follette ugyanis kortesbeszédeiben túlságosan radikális reformokat ígért első sorban Amerika belügyeiben: Megakarta zabolázni a trösztök szinte túltengő uralmát, amelyet ő veszedelmesnek tartott főleg Amerika munkástömegeire nézve. De az amerikai polgárok többségét — amint az eredmény igazolja — nem ingatta meg a maga polgári öntudatában a leggyöngvörűbb ígérlet sem. Nem kísérletezett, nem próbálkozott senkivel, hanem Amerika polgársága a maga képére és hasonlatosságára megválasztotta a maga emberét.

Elnapolták a kamara üléseit.

A parasztpárt hitvallási telt az alkotmányos monarchia mellett.

(Bucuresti, november 5.) A Kamara tegnapi ülésén Greceanu parasztpárti képviselő a besszarabiai közigazgatás visszaéléseit tette szóvá. Anton Ionescu támadta a parasztpártot, amely moszkvai összeköttetéseket szerzett. Mădgearu tiltakozik Ionescu vádjai ellen. Lupu dr. kijelentette, hogy a

parasztpárt jelenleg az alkotmányos monarchia híve. — A szenátus ülésén Aciu nemzeti párti szenátor szóvá tette, hogy a kormány megcsorbitotta a nemzet szuverén jogait és semmibe veszi az albauliai határozatokat.

A kamara üléseit a cernovitzai ünnepségek miatt november 12-ig elnapolták.

Coolidge lett az Unió elnöke.

A republikánuspartij elektorok impozáns győzelme. — Dawest választották az Egyesült-Allamok alelnökévé.

(Newyork, november 5.) Az Unio elnökválasztása véget ért. A választást megelőző híradásokat tekintve bizonyos mértékben meg lehetős nagy meglepetést keltett a választás eredménye. Az előzetes jelentések ugyanis úgy állították be a dolgokat, hogy a nagyszabású és elkeseredett választási küzdelmekre való tekintettel abszolút többségre egyik jelöltnek sem lehet reménye, s így az elnöki székért megindult küzdelemben az első erőpróba — az elektorválasztás — meddő marad. A választás eredménye azonban erőteljesen rá cáfolt erre a kombinációra: Coolidge elektorai az abszolút többséget jóval meghaladó számban győzedelmeskedtek. Hogy azonban a választások nem folytak le simán, bizonyítják a jelentések, amelyek véres, sőt halálos verekedésekről számolnak be, azonfelül pedig arról, hogy az ellenpártiak sok visszaéléssel vádolják a győztes republikánusokat.

Az amerikai elnökválasztásról különben alábbi távirataink szólnak:

Reggel öt óráig 311 republikánus, 150 demokrata és 17 progresszista elnökválasztó elektort választottak meg. Az elektorválasztásokhoz mintegy harminc millió választó főleg pedig asszonyok járultak a választási urnákhoz. A választások közben izgalmas jelenetek játszódtak le. Lexingtonban a választást vezető elnök összetűzött a szavazatvizsgáló tisztviselővel, akik szabálytalansággal vádolták. Az összetűzés hevében az elnök revolvert rántott és három tisztviselőt agyonlőtt. Chicagóban egyes feldühödött választók felgyújtották a választási helyiséget és a szavazólapokat elégették. míg Tennesseeben az összetűzések során két kortest ölték meg. Az el-

lenpártok minden erőfeszítése dacára Coolidge győzelme bizonyos.

Este kilenc óráig körülbelül egy harmadában ismeretekesek voltak az eredmények. Coolidge kettő egy arányban vezetett, Dawes és La Folette előtt. Különösen Michiganban, Dél-Dakótában, Nyugat-Virginiában és Wisconsinban ért el Coolidge nagy többséget. Az elnökjelöltek rádió terjesztették beszédeiket. A késő esti órákban az eredményt előre tudják és mindenki biztosra veszi, hogy az elnök ismét Coolidge míg alelnök Dawes lesz.

A Reuter-ügynökség ma reggeli keltezésű jelentése közli, hogy Coolidgeot nagy szavazattöbbséggel uira megválasztották elnöknek. Összesen mintegy harminc millió szavazatot adtak be. Coolidge nagyarányú diadalának természetes következménye, hogy a republikánus jelöltet, Dawest, alelnökké választották.

Coolidge győzelmével a demokrata pártban válság állott be. A megbukott Dawes helyébe pártelnökké Mac Adoot, Wilson vejét

választották meg. A La Folette párt tiltott korteskedéssel vádolja és a szenátus elé akarja idéztetni Brentáno budapesti és Houghton berlini nagyköveteit, akik már hónapok óta agítálnak Amerikában Coolidge mellett. A vádak Hughes külügyminisztert sem kímélik meg. Követelik, hogy az utóbbi időkben lefolytatott diplomáciai levelezéssel mutassa be, mert ez az első eset, amikor a diplomatákat politikai propagandára használták fel. A megválasztott elektorok egyébként januárban tartják meg a végleges elnökválasztást, amelynek eredményéhez nem fér semmi kétség. A nagy többséget tekintve Coolidgeot mint denki már megválasztott elnöknek tekintik. Dawest pedig alelnöknek. Az Unio új elnöke Coolidge jelenleg 52 éves. Pályafutását mint ügyvéd kezdte, később szenátor, majd Massachusetts államkormányzója lett. 1920-ban alelnöknek választották meg.

Az elnökválasztással párhuzamosan Newyork kormányzóságáért is folytak a harcok. A republikánus Roosevelt küzdött a demokrata Smithel. A választás itt a republikánusok vereségével végződött és kormányzóvá a demokrata Smithet választották meg.

A kisebbségek Magyarországon.

(Budapest, november 5.) Félhivatalos értesítés szerint, a kormány rendeletet adott ki, hogy azokon a helyeken, ahol a nemzeti kisebbség a lakosságnak legalább egyötödét alkotja, ott a kinevezésnél, vagy a választásoknál bármilyen állásra csak olyan személyt jelölnek, aki az illető kisebbség nyelvén annyira jártas, hogy hivatalát kifogástalanul el tudja látni.

Baldwin lett Anglia új miniszterelnöke.

Macdonald lemondását elfogadta az angol király. — Pénteken körül nyilvánosságra az új konzervatív kabinet névsora.

(London, november 5.) A konzervatívok döntő győzelmét eredményező választások után — mint jelentettük — a Macdonald-kabinet csupán egyetlen kérdést kívánt tisztázni lemondása előtt: a sokat emlegetett Zinovjev-ügyet. Külön bizottságot is delegált a király levél valódiságának megállapítása céljából. Macdonald kísérlete azonban meddő maradt, a legszorgosabb kutatás dacára sem sikerült a levélről megállapítani, vajjon valódi vagy hamis volt-e? Ezek után nem maradt más hátra: Macdonald benyújtotta lemondását, amelyet a király elfogadott, s Baldwin, a konzervatívok győztes ve-

zérét bizta meg az új kormány megalakításával. Az angol kormányváltásról szóló távirataink itt következnek:

A Havas ügynökség jelentése szerint a Zinovjev levél vizsgálóbi zottsága kijelentette, hogy lehetetlen pozitív identifikálás. Ennek alapján a Macdonald kormány elhatározta, hogy késedelem nélkül lemond. Macdonald királyi kihallgatásra ment, s bejelentette a kabinet távozását. A király Baldwin-t bizta meg az új kormány megalakításával; az új miniszterelnök pénteken teszi közzé a kormánylistát. A konzervatívok a választások végleges lezárásakor még két mandátumot nyertek.

Megtalálták Reinitz budapesti büntársát.

Aki a gyilkossággal vádolt kereskedő nevében szélhámuskodott.

(Budapest, november 5.) A tízenkétszeres rablógyilkossággal vádolt Reinitz Jakabról megállapította a rendőrség, hogy magyar területen is követett el különböző büncselekményeket. A szatmári rendőrség ugyanis távirati értesítést küldött a budapesti főkapitányságra, melyben kérte, hogy juttassák meg a nyomozást Reinitz budapesti büntársainak a kihallgatására. A távirat vétele után a budapesti detektívek megállapították, hogy még a nyár folyamán különböző családok miatt letartóztatták Budapestben egy volt vasuti tisztet, aki Reinitzcel együtt dolgozott, veie állandó összeköttetésben állott. A szatmári rablógyilkos budapesti büntárs család és sikkasztás miatt került a rendőrség kezére. Reinitz büntársáról megállapították, hogy Molnár Bélának hívják, vasuti hivatalnok, aki a kőbányai vasuti állomáson teljesített szolgálatot, majd különböző viselt dolgai miatt elbocsátották. Ezután többféle szélhámosságot követett el. Debrecenben ismerkedett meg Reinitz Jakabbal, aki abban az időben üzleti ügyben állandóan tartózkodott Szatmárról Debrecenbe. Reinitz ugyanis gabonakereskedéssel foglalkozott és megbízta Molnárt azzal, hogy a magyar területen bonyolítson le megbízásából üzleteket. Ettől kezdve állandóan együtt dolgoztak.

Molnár első fényképe az volt, hogy Reinitz Jakab gabonakereskedő cégjelzéssel levélnapirt, számlákat készítettett, valamint megszerezte Reinitz megbízólevelét és ezzel felkereste a budapesti nagyobb gabonacégek, akikkel ellátta, hogy jelentékeny

menyiségű román gabona fölött diszponál és különböző feladó-állomásokon tárolják gabonaszállítmányait. Ezekről fuvarleveleket is mutatott fel és a fuvarlevél ellenében több cégtől nagyobb összegű előleget vett fel, hogy a szállítás később fog megtörténni. Így Bibó Kálmán gabonabizományos-

tól két évvel ezelőtt ötvenmillió koronát csalt ki. Bibó feljelentése re Molnárt a rendőrség letartóztatta, a bíróság csalásért két évi börtönre ítélte. Molnár büntetését a Markó-úccal fogházban tölti, ahol irodai munkára osztották be. A főkapitányság megkereste az ügyészséget, hogy Molnárt újabb kihallgatás céljából kísérjék át a főkapitányságra. Valószínű ugyan is, hogy Molnárnak, mint Reinitz ismerősének, társa egyéb büncselekményeiről is tudomása van.

Szabadon engedték és újból letartóztatták az Esti Lloyd igazgatóját

Házkutatásokat és új kihallgatásokat fogantatosított a temesvári rendőrség.

(Saját tudósítónktól.) Már több ízben részletesen megemlékeztünk azokról a bűnügyi bonyodalmakról, melyek az Esti Lloyd megszűnése után támadtak. Megirtuk, hogy a becsapott munkatársak polgári pert indítottak Grün Soma fa kereskedő ellen, aki a lap finanszírozására vállalkozott azonban rövidesen beszűntette a pénzekét. Jelentettük, hogy Poppu Gyula feljelentette Grün Somát és dr. Kovács Jenőt, s hogy ez utóbbit — szökés gyanúja miatt — a rendőrség letartóztatta.

Grün Soma, hogy az anyagi felelőség alól szabaduljon, büntvádi fellejtést tett dr. Kovács Jenő és „ismeretlen tettesek” ellen, viszont a becsapott munkatársak dr. Matei Simon ügyvédet bízták meg, hogy Grün ellen büntügyi utra terelje az ügyet.

Amint azt a Közlöny már jelentette, Poppu Gyula visszavonta a dr. Kovács Jenő ellen tett feljelentését, minthogy károsodást nem szenvedett s így a vizsgálóbíró elrendelte dr. Kovács Jenő

szabadlábra helyezését. Grün Soma azonban ügyvédje útján megfélebbezte a vizsgálóbíró döntését a vádtanácshoz, mely szintén dr. Kovács Jenő szabadlábrahelyezése mellett döntött, s így Kovács dr. ma reggel elhagyta az ügyészség fogházát.

Ma délelőtt aztán két detektív jelent meg Kovács Jenő lakásán, újból letartóztatták és bekísérték a rendőrségre, amely rövid kihallgatás után már másodikban átadta a temesvári ügyészségnek az Esti Lloyd volt igazgatóját.

A temesvári rendőrség különböző nagy apparátussal nyomoz az ügyben, ezuttal ama feljelentés alapján, amelyet Grün Soma fa kereskedő tett Kovács Jenő ellen. Plank rendőrbiztos tegnap délelőtt Grün Soma társaságában megjelent az Esti Lloyd kiadóhivatalában, ahol Grün Soma a rendőrtiszt jelenlétében több a büntügyre vonatkozó kérdést intézett Róth Jenőhöz, az Esti Lloyd volt kiadó hivatali főnökéhez. A rendőrbiztos néhány üzleti könyvet vett magá-

hoz és Róth Jenőt pedig felidézte újabb kihallgatás végett. Majd a betegen fekvő Jeney Ferenc igazgatót hallgatta ki a rendőrtiszt a lakásán, ma pedig Damo Jenőt és Grosz Dezsőt idézte meg validomástétel céljából, az Aradon tartózkodó Franyó Zoltánnak pedig sürgős idézést küldött.

HOGYALLA KALIF?

1924. nov. 5-én 100 lejtért adtak:

Nálunk:

2.92 svájci frankot,

10.42 francia frankot,

43.000 belföldi magyar koronát,

39.300 osztrák koronát.

Zürichben 2.90 frankot

Parisban 10.75 frankot

Budapestben 43.200 koronát

Mandrea főreligyelő meghalt.

Váratlan fordulat a nagyszabású vasuti panama ügyében.

(Saját tudósítónktól.) Mandrea Demeter aradi CFR. felügyelő nagyarányú sikkasztásával és annak későbbi fejleményeivel már többször részletesen foglalkozott a Közlöny. Annak idején részletesen ismertettük a fegyelmi ügy minden fázisát, így azt is, hogy a bűnügyi vizsgálat, illetve fegyelmi eljárás lefolytatását nagymértékben hátráltatta az a körülmény, hogy Mandrea időközben eltávozott Aradról, másrészt pedig az a tény, hogy a Mandrea-ügy összes adatai a bucaresti vezérigazgatóságnál fektüdtek. Ugylátszik azonban, hogy a többhónapi kényszerpihenés után, maga a vezérigazgatóság is elakarja már intézni a régen húzódó ügyet, mert néhány nappal ezelőtt rendelkezés érkezett a közlekedésügyi minisztériumból Pop Octavián vasutigazgatóhoz, amely utasítást tartalmaz arra nézve, hogy Mandrea Demeter ellen haladéktalanul tegyen hivatalosan büntvádi feljelentést az aradi ügyészségen. Pop igazgató azonban valószínűleg az áthelyezése körül támadt bonyodalmak miatt még nem adott be hivatalos feljelentést Mandrea ellen. Ugylátszik, hogy erre nem is igen került sor, mert tegnap délelőtt nem várt fordulattal lényegében lezárt Mandrea Demeter büntügye. Mandrea Demeter hozzátartozóitól távirat érkezett az aradi vasutigazgatósághoz, amelyben tudatták, hogy Mandrea Demeter CFR. felügyelő Jassyban az elmúlt hó 25-én véredényelmesesedés következtében elhunyt. A büntügyi vizsgálatot dacára a vádlott elhalálozásának, tovább folytatják, mert Mandrea ügyében több vasuti főtisztviselő is kompromittálva van és azok bűnösségének kérdésében az aradi törvényszék itélik.

Ha kellemezen akarja idejét eltölteni, menjen és nézze meg a Csarac filmet az aradi APOLLOban

TARCA

A csillagos ég vendége

Megjelenik az Encke-üstökös.

A csillagos égnél közelünkben érdekes vendége lesz november elején Encke üstökösben. Nagyságára ugyan nem felülmúl ez égitest, de sajátos tulajdonságai miatt a csillagászok különösebb figyelemmel kísérik. A jobb műszerekkel rendelkező megfigyelők a XIX. század elején számos üstökösöt fedeztek fel s a marseillei csillagvizsgáló igazgatója Thulis is azidőtáji az intézet portásának Pons-nak is adott egy kisebb távcsövet, hogy mint a kapu előtt kacsorgó jámbor keressen ő is üstökösöt. Thulis direktor neve ma alig ösméretes, de az ügyes portásé még ma is közismert a csillagászatban, mert ő maga 30 üstökösöt fedezett fel, köztük a most visszatérő Encke-féle is.

Pons üstökösének pályáját Encke számította ki s egyben kimutatta, hogy ez az 1918-ban felfedezett üstökös azonos az 1805. és az 1795-ikével, amelynek visszatérő keringési ideje 3 és egyharmad év. E felfedezést Encke volt főnöke Lindenaу, a század leghíresebb csillagászati eredményének nevezte.

Ez az üstökös tehát arról híres, hogy az eddig számba vett, körül-

belül ezer üstökös között az ő keringési ideje a legrövidebb; sőt azt is megállapították, hogy minden visszatérése 1°-ed nappal rövidül, tehát egyik bizonyítékát szolgáltatja a most annyira vitatott feltevés valószínűsége mellett, miszerint a világitott ellenálló közeg tölti be.

Encke üstökösét ezidét van Biesbrock tanár figyelte meg a Yerkes-observatoriumon Chicago mellett a föld legnagyobb távcsővében augusztus elején. Akkor éppen hatodrangu volt s a Bika csillagzat Pejádok (fiastyuk) csoportjától északnyugatra volt látható, most pedig L. Matkiewicz pulkóvái (Szt. Pétervár mellett) csillagász számítása szerint a Virgóban (szől) látszik s kisebb távcsővel is megfigyelhető. Ez üstökösnek idővel sorsa az lesz forró keringési ideje következtében, mint számos más alig észrevehető üstökösnek, hogy a Napba fog zuhanni.

Nevezetes az Encke-féle üstökös még arról is, hogy csóvája hirtelen görbül el az üstökös magvától, mely tilnemény azon feltevésre szolgáltat okot, mintha az a csóva főleg vas- és kloróvázak klómlésének volna tulajdonítható, a midőn is elméletileg a Nap taszító (fénynyomás) ereje akkor együtőd része csak vonzási erejének. De talán elgömbülhet a csóva a súlyosabb gázoktól a fénynyomással szemben tanúsított ellenállásán kívül még az említett világitott ellenálló közeg miatt is különösen

ha számba vesszük az üstökösnek aránylag rövid keringési idejét, tehát jelentékenyebb sebességét is.

Itt azonban joggal tehetjük fel a kérdést, hogy miként mozog a világitásban a nagy üstökösöknek a Naptól egyenes irányban látszó csóvája, ha elgondoljuk, hogy a mag némelyiknél a periheliumban (napközeli) másodpercenként 5-6 száz kilométernyi szörnyű sebességgel rohan? Ezeknek néha 100 kilométernyi csóvája, mint radius, vérső határán olyan elképzelhetetlen sebességgel rohan, hogy azt szinte lehetetlen elképzelnünk még akkor is, ha a csóvát csupán csak fénytüteménynek tartjuk, mert talán ennek is el kellene görbülni a kozmikus közegben.

Az üstökösök a világit kóbor testeit, amelyek sötétben száguldoznak mérhetetlen pályákon, mert saját fényük nincs s azért is tűnnek el oly hamar, ha nem világítja meg azokat a Nap. Évente átlag 10 új üstökösöt figyelnek meg az observatoriumokon. Jöhetnek bármikor, nem tudhatjuk mikor s így nem csodálhatjuk a régiék jellemét hirtelen megjelenésükön. A modern ember már nem igen hisz az üstökösök baljósítu szerepében, de hogy Attila hadai, a midőn 451-ben — a 76 évenként ismétlődő Halley-féle üstökös évében — Athüssal megvívta az első világháborút, hasonlóképp gondolkodtak-e, nem igen hihető.

(Véga)

Egy tanítóról.

Schenk Jakab halálára.

A Bácság sok kiváló tanítója közül, érdemekben gazdag, munkában elfáradt dölt e héten sirba. A tanítók nestora: *Schenk Jakab*. Egyszerű név, de messzevilágító. Aki a tanítóban rátermettséget, hevülő lelkesedést, termékenyítő eszmét, közszellem-kiépitőt, közjóért harcolót megbecsülni tud: meg kell, hogy hajtsa az elismerés lobogóját e nagyszerű ember emléke előtt. A szorgalomnak díszpéldánya volt. Nagyon szegény, szülők gyermeke. Született Kisteremian. Elemi iskoláinak elvégzése után, teljesen magára hagyva Szegedre megy. Ott a piarista gimnáziumba iratkozik. Német társalgásból havi 20 krajcárért órákat ad, majd a nagy templom orgonahúzóit s az iskola portási állását kaparítja meg s ezek jövedelméből segíve szegény szüleit, tanítatja magát. A gimnázium négy osztálya után a csongrádi képzőbe kerül. Jelesen tanul és a gyakorlati iránynak szívesen adja magát. Mint képviselő a Tisza hullámaiból élete kockáztatásával kimentette legjobb barátját. Szép cselekedetét nem sokára még nagyobb gazdagította. Az 1875-iki budai felhőszakadás alkalmával, amikor annak 57 ház és 49 ember esett áldozatul, ő a bátor tanárjelölt 9 embert ment meg a biztos haláltól. Neve ekkor külföldi lapokba kerül, később a hazai lapokban nagyon sokszor találkozunk vele.

Tanári oklevéllel tanítói állásra ment. Németországban tanítást kezdett. Itt kezdődik elismerést érdemlő munkája. Szívós agitációval keresi a helyet, hol iskolák felállításáért kell sikra szállani. Elhatározását bátor nyilatvánnyal hajítja keresztül. Erős, megkapó szívekkel tudja festeni a közönség iskolai állapotokat, szava lángot tud lobbantani és nem egy gondozott iskola neki köszönheti léteét. Tettei mutatták, hogy rázni, ébresztgetni kellett az akkori társadalom közönybe fult életét. Heves tapintata, heves idealizmusa termékenyítőn teremtett. Már első állomásán a pedagógiai szaksajtó országos munkása lett. Különösen a tanítóság függetlenítéséért, jogi és anyagi helyzetének előremenetelért kardoskodott. De mint okos, gazdasági tanító a kertészet, méhészet terén is oly praktikus és újszerűt mutat, hogy tanulmányozására messze vidékről eljárnak. Tíz év után a fehértemplomi iskolák igazgatója lesz. Itt az egyesületi életben fejt ki gyönyörű munkát. Előbb alelnök, később elnök. Három vármegyének hétéfélére nemzetiségű tanítóit tudja egy nagy egyesületbe tömöríteni, valóságos nemzetiség nélküli igazságon összetartani. Mindenkinél készséges szolgálója, támogatója, a kicsi bajok felett esengőknek bátorságot mutató példája tudott lenni. Az egyesületnek oly megbecsülést szerzett, hogy a felettes miniszteriumok követendőnek állították oda a többi vármegyék tanítói egyesületeinek. Véleményét ki is kérték mindenben. Szervezeti javaslatai, a tanítóság jogi, védelmi szabályainak megszerkesztésében munkássága eltörölhetetlen értéket hagyott.

Külföldi kirándulásai az egyesületnek, a tanulási vágy, a bő-

vebb ismeretek gyarapításának lehetőségét segítették elő. A tanítói árvalház, konviktus megteremtésében hatékony erővel dolgozott. Temetése tegnapelőtt volt Timișoarában. A távolabbi vidékről is sokan jöttek össze kollegái nemzeti

különbség nélkül s mindenki, aki nemes alkotásainak áldását élvezte, vagy látta könnyezve kísérte utolsó útján a tettek emberét. A szerény néhány sor is szentelődjön az ő nagy tanítói emlékének. (Verner Sándor.)

Új otthonban az Aradmegyei Takarékpénztár.

Modern nagyszabású bankpalota Aradon.

(Saját tudósítónktól.) Arad egyik legrégebbi és legnagyobb pénztárosa az *Aradmegyei Takarékpénztár* új, fényes helyiségbe költözött. Két évvel ezelőtt tudvalevőleg tüzvész pusztította el az intézet régi otthonát s azóta az Aradcsanádi gazdasági takarékpénztár vendégszeretettel élvezte. Az intézet igazgatósága közben egy állandó és a mai igényeknek minden tekintetben megfelelő, modern helyiség építtetését kezdte meg. Az *Aradmegyei Takarékpénztár* tulajdonát képező két főtéri bérpalota egyikének udvarát szívesen kiélték a célra és Bulevardul Regina Maria 22. sz. alatt készült el nagy izléssel és sok áldozatkészséggel az a hatalmas bankhelyiség, mely e hó elején nyitotta meg kapuit a közönség számára.

Künn az uccán az *Aradmegyei Takarékpénztár* fehér márvánnyal díszített bejárata előtt még építő állványok vannak, bent az intézet nappali világítású előkelő izléssel berendezett helyiségben azonban már serényen folyik a munka. *Fodor Gyula* vezérigazgató készséggel állott rendelkezésünkre, hogy megmutassa a legmodernebb kényelemmel berendezett termeket. Egy folyosón keresztül jutunk be a nagy kör alakú pénztárhelyiségbe, amely világítását felülről kapja. A mintegy hét méter magas terem üvegezett tetővel van borítva. A közönség rendelkezésére kényelmes fotelek állanak és a teremben körben vannak elhelyezve a pénztár, a befétosztály, a folyószámla likvidáció, váltóosztály, jelzálog és az expe-

dió, devizaosztály és a pénztár-főnök iükkéi. A terem pazar berendezése valóságos látványosság. A világvárosi nivóval megépített és berendezett helyiségből üvegezett ajtókon keresztül egy széles folyosóra jutunk, amely két szárnyépületet választ el egymástól. A kellemesen fűtött, szép falfestményekkel díszített folyosó a várakozó közönség részére van berendezve nagy kényelemmel. A baloldali épületrészben van a vezérigazgató és a helyettes vezérigazgató szobája; jobboldalon pedig a levelezési osztály, a könyvelőség és a főkönyvelő szobái. A szobák építése és modern, izléses berendezése egészségi és kényelmi szempontból kifogástalanok. Az intézet önálló telefonközponttal rendelkezik. Séta közben beszélgettünk *Fodor Gyula* vezérigazgatóval, aki elmondotta, hogy a takarékpénztár csak november elsején költözött az újonnan épített helyiségeibe, ennek dacára a munka már az első napon is akadálytalanul folyt. A közönség fokozott mértékben látogatja a bankot, ami régi jó híren kívül annak tudható be, hogy földszintes és könnyen hozzáférhető helyen van.

Az új helyiségeink — mondta *Fodor* vezérigazgató — úgy a közönség, mint a hivatalnokaink részére minden tekintetben higiénikusak és kényelmesek; ez a körülmény megadja a módot arra, hogy a mai viszonyok mellett és a lehetőségek szerint fokozott mértékben támogassuk ügyfeleinket és intézetünk fejlődését ezzel is előbbre vigyük.

Áttették a határon — kommunistavád miatt.

Egy aradi magántisztviselő különös története. — Akit hatósági segédlettel választottak el feleségétől.

(Saját tudósítónktól.) Reggel öt óra... az őszi hajnal még nem köszöntött be és a sötét uccákon csak egy-egy elkésett mulatózónak, meg az őrjártó rendőrnek lépései zavarták meg a csendet. Két férfi haladt a vasút felé, egy sápadtarcú, kisírt szemű fiatal ember és egy egyenruhás rendőr. A fiatal ember kezében ruháskosarat vitt és lehorgasztott fejével ment a rendőr oldalán. Amint az egyik lámpánál világosság esik arcukra, kiderül, hogy a fiatal ember egy ismert aradi szállító cég hivatalnok. Akadozva, a zokogástól felcsukló hangon mondja el tragédiáját.

— *Goldstein* Ferenc vagyok, az aradi Königszállító cég hivatalnok — kezdte. — Néhány héttel ezelőtt feleségül vettem egy aradi pékmester lányát, akit nagyon szerettem és így teljesen hozomány nélkül vettem el. Az apósom lakásában nem akartam élni és valami módot kerestem a lakás kérdés megoldására. Kishivatalnok vagyok, akinek nincsen módjában nagy lépési díjakat fizet-

ni, megkértem tehát feleségemet, hogy egy-két hónapig lakjon és éljezen szüleinél. — Én addig megkeresem és megtakarítom azt a pénzt, ami nekünk kell. A feleségem beleegyezett és én kettőztől szorgalommal láttam a munkához. Eltelt néhány hét, amikor meghallottam, hogy az apósom elutaztatta feleségemet tudtom és beleegyezésem nélkül egy lupényi rokonukhoz. Felháborodtam, mert nem tartották érdemesnek ezt tudtomra adni és hogy megijesszen őket, egy válsági nyilatkozatot küldtem az apósomnak. Erre ő bosszúból feljelentett a sziguranacán mint kommunistát. A vádat ellenem nem lehetett beigazolni, ellenben kiderült, hogy csak 1922-ben jöttem Romániába és a sziguranacának 1918-at mondtam, hogy itt ma radhassak. Ezért most áttesznek a határon. Az apámhoz utazom Győrbe. Az itteni existenciámnak vége és azt a sebet, amelyet a feleségem atyjától kaptam, sohasem tudom elielejteni... Könyvek peregetek le arcán, göresös zokogás rázza meg testét és így

folytatta. — Mindössze huszonkét éves vagyok, de már kemény lelkét kaptam az emberi jellemről.

És a szerencsétlen *Goldstein* Ferencet viszik a határon át, mi pedig felkerestük az apóst, hogy veje vádjai dolgában megkérdezzük. *Weinert* Benjamin aradi pékmester így felelt:

— Becsületszavamra kijelentem, hogy nem én voltam a feljelentő. Boldog napom volt, amikor elvitték innen, mert megérdemelte sorsát, de — még egyszer hangsúlyozom — nem én jelentettem fel.

Új választójogi törvény Magyarországon.

(Budapest, november 5.) A házszabályrevízióval foglalkozó bizottság az előadói javaslatot általánosságban egyhangulag elfogadta. A vita folyamán *Bethlen* miniszterelnök bejelentette, hogy mihelyt a javaslat házszabállyá válik, azonnal beterjeszti a választójogi javaslatot.

Moldován Silvius távozása.

Az aradi törvényszék elnöke átadta hivatalát.

(Saját tudósítónktól.) Ma reggel a hivatali postával kézbesítették az aradi törvényszék elnökéhez az igazságügyminiszter nyugdíjazó rendelkezését. A miniszteri leirat kézhezvétele után *Moldován Silvius* dr. semmitőszéki bíró, az aradi törvényszék elnöke magához kérte dr. *Barbura Sever* táblabíró az aradi törvényszék helyettes elnökét és átadta neki az elnöki osztály vezetését.

Az aradi törvényszék kerületébe tartozó járásbírókhoz megleghangú levelet intézett a nyugdíjazott törvényszéki elnök, melyben hálásan köszöni a járásbírók önfeláldozó munkásságát és az iránta tanúsított bensőségteljes tiszteletet. Kéri a járásbíróknál működő bírákat, hogy mint a múltban, úgy a jövőben is készséggel lássák el méltóságos hivatásukat és ugyanolyan buzgalommal segítsék utódját munkájában, mint amilyenben őt részesítették. A holnapi napon *Moldován Silvius* dr., az aradi törvényszék, járásbíró és ügyészség tagjaitól búcsúzik és ugyanakkor vesz búcsút az igazságügyi tisztviselőktől is.

Moldován dr. nyugalmazott törvényszéki elnök utódjának személyére nézve ezideig még nem érkezett értesítés az aradi törvényszékre. Mint jelentettük, az igazságügyi tisztviselők körében az új elnök személyére nézve három név van forgalomban. Egyesek úgy tudják, hogy *Meculescu Sándor* temesvári táblai ügyész, aki hosszabb ideig volt az aradi ügyészség vezetője, lesz az aradi törvényszék elnöke. *Alexian György* táblabíró címzetes törvényszéki elnök és dr. *Barbura Sever* helyettes elnök delegálásáról is beszélnek. Marzescu igazságügyminiszternek az új törvényszéki elnök személyére vonatkozó döntéséről minden percben várják a távirati értesítést.

A CSATA ma az aradi APOLLOBAN.

Kraszin lesz a szovjet párisi követe.

(Páris, november 5.) Herriot francia miniszterelnök és Rakovszky szovjet diplomáciai megbízott között megállapodás jött létre a diplomáciai érintkezés részleteiben. A szovjet delegátusa elfogadta Herbertet moszkvai, Franciaország pedig Kraszint párisi nagykövettül. Rakovszky a szovjetdelegáció vezetője ma hivatalosan átvette a párisi nagykövetségi palotát.

Betörő szőlőbirtokos.

Izgalmas hajsz a éjszakában.

(Saját tudósítónktól.) Veszedelemes betörőt tartóztatott le az elmúlt éjszaka az aradi rendőrség. Bili Ferenc, többszörösen büntetett és ismert oradea-marei betörő tegnap Aradra érkezett, hogy itt szerencsét próbáljon. Megismerkedett Kolner Zsuzsanna nevű leánnyal, aki elmondta a betörők, hogy őv. Leitman néccai korcsmárosnál szolgál. A betörő szerelmet valiótt a szakácsnének és rábirta, hogy éjszaka hagyja nyitva az egyik ablakot. Fél éjszaka 12 óra körül Bili Ferenc bemászott a korcsma ablakán és behatolt az ivóba, a kasszáját kereste. Azonban rosszkor jött. A korcsmárosné ugyanis megengedte az éjszaka két vidéki férfinak, hogy az ivóban aludjanak és az alvók felébredtek a zajra. Világosságot gyújtottak és a betörőt elfogták és rendőrt hívtak. A rendőr az első kerületi rendőrség felé kísérte az elfogott betörőt. Utközben találkoztak egy rendőrártisztal és egy másik rendőrrel. A betörőt kísérő rendőr megállt és jelentést tett az ügyről. Ezt az időt menekülésre próbálta kihasználni a veszedelemes betörő, aki futásnak eredt. A rendőrök utána szaladtak és a Dobó-uccáig üldözték a menekülőt. Itt Bili Ferenc a most készülő vízvezeték árokba esett és így a rendőröknek a kezébe került. Az eés következtében Bili súlyos sérüléseket szenvedett. A betörőt Versigán Aurél komisszár vallatta. Kiderült, hogy Bili Ferenc Oradea-maren (Nagyváradon) számos betörést követett el és 370.000 lejt taláraitott meg magának, amelyből szőlőt vett. Azonban nem elégedett meg az eddig szerzett pénzzel és Aradra jött, hogy újabb betörésekből növelje vagyonát.

Tragédia a kisvonaton.

A mozdonyról lelökött haragos a kerekek alatt.

(Saját tudósítónktól.) Borzalmas szerencsétlenség történt Aradon ma délután négy óra után. A kisvonat teherrakományt vitt az állomástól a város felé, amikor a mozdony Alojás Péter nevű 50 éves fűtője kizuhant a mozdonyból. A szerencsétlen fűtő ballába a kerekek alá került, amelyek a lábfejét több lemetstették. A szerencsétlenségről értesítették a mentőket, akik azonban jó megkésve érkeztek s a súlyosan sérült embert a kórházba szállították. Ott Versigán Aurél komisszár jegyzőkönyvet vett fel a fűtő vallomásáról. Alojás Péter azt vallotta, hogy a szerencsétlenül járt ember utközben a mozdonyon összeveszett régi haragosával, Varga György mozdonyvezetővel, aki lelökte a mozdonyról. Alojás Péteren a kórházban műtétet végeztek, a rendőrség pedig a vallomási jegyző-

könyv alapján letartóztatta Varga mozdonyvezetőt, a szerencsétlenség

előidézőjét és bevezette ellene a nyomozást.

Bűnvádi feljelentés

egy aradi író ellen.

Csalással, sikkasztással és betöréses lopással vádolják Franyó Zoltánt.

(Saját tudósítónktól.) A „Génius” aradi irodalmi lapvállalat kiadóhivatalának vezetője a ma esti órákban rendkívül súlyos vádakot tartalmazó feljelentést tett a rendőrségen a lap felelős szerkesztője Franyó Zoltán ellen. A feljelentés szerint, az irodalmi lapot Franyó Zoltán lelkiismeretlensége válságba sodorta. Franyó, mint felelős szerkesztő az első számtól kezdve jegyzi a lapot, ezzel szemben a szerkesztéssel nem törődött és címét csak arra használta, hogy nagyobb összegeket vett fel a lap előfizetőitől és a felvett pénzzel nem számolt el. A feljelentő nem tudja megállapítani, hogy ilyen módon mennyivel károsította meg a vállalatot, szerinte az összeg felülmúlja a negyvenezer lejt, de lehet, hogy a százezeret is eléri. A visszaélésekre akkor jött rá a kiadóhivatal, amikor az előfizetőktől be akarta szedni az előfizetési díjakat és nagyobb részétől azt a felvilágosítást kapta, hogy már kifizették Franyónak és az illetők fel is mutatták a

nyugtákat, amelyeket Franyó irt alá. Zala Béla a kiadóhivatal igazgatója több ízben figyelmeztette a szerkesztőt, hogy számoljon el a felvett pénzekkel. A figyelmeztetés, azonban hiábavalónak bizonyult.

Tegnap délután aztán tudtára adta Franyó Zoltánnak, hogy ha huszonnégy órán belül nem számol el, kizárják a lap kötelékéből és megteszik ellene a bűnvádi feljelentést. Franyó tegnap késő esti órákban megjelent a bezárt kiadóhivatal előtt és kérte a helyiség főbérletjét, hogy adja át neki a kulcsot. Mikor az nem volt erre hajlandó, lakatost hívatott és feltörte vele az ajtó zárját. Behatolt a helyiségbe és az ott levő könyvek és iratok egy részét elvitte. Franyó ma reggel megismételte a kiadóhivatalba való behatolását és a még ott maradt üzleti könyveket és levelezést is elszállította. Erre Zala Béla Franyó Zoltán ellen ma délután sikkasztás, csalás és betöréses lopás címén feljelentést tett az aradi rendőrségen, a mely megindította a nyomozást.

SZÍNHÁZAI MŰVÉSEI

* Az aradi színház heti műsora. Csütörtök: Othello. A klasszikus ciklus 2-ik előadása. Fekete Mihály felléptével. Pénteken: Marinka, a táncosnő, operette. Szombaton d. u. 3 órai kezdettel: Mihályiné két lánya. Este román előadás. Vasárnap d. u. fél 3-kor: Arvácská, operette; fél 6-kor: Gazdag lány, vígjáték; fél 9-kor: Balga szűz, vig-opera; bemutatkozó előadás.

* Traviata Marcus Rittával. Verdi örökbecsű operáját elevenítette fel ma este az aradi színház. A főszerepet Marcus Ritta asszony énekelte és kuiturált hangjával többször ragadtatta tapsra a közönséget. Az opera többi szereplői tehetségük legjavát adták. A zenekar kifogástalanul működött.

* Az aradi színházi iroda hírei. Az aradi színházban ma, csütörtökön a klasszikus-ciklus második előadásaként Shakespeare Othello-ja kerül színre. Fekete Mihály szimigazgatóval a címszerepben. Desdemona Fekete Irén lesz, a többi szerepeket pedig Darvas, Kassay, Mészáros Béla, Sorr Jenő, Szabadkay és Berengh játsszák. — Pénteken a tavalyi szezon slágerét, Marinka a táncosnőt ujtja fel az aradi színház. — A Balga szűz vigopera, Strausz Oszkár kompozíciója, a Menyasszonyháború az operett értéke. Szabados Béla munkája. A vigoperát vasárnap mutatja be a színház Auer Karóval, a Menyasszonyháború premierje, az eddigi dispoziciók szerint a jövő szombaton lesz.

Mindenknek meg kell nézni a GSATA filmet az aradi APOLLONBAN

szellemi pályán kereste meg a kenyérét, teljesen keresetképtelenné teszi.

A döntő jellegű szakértői vélemény elhangzása után a peres felek között békés megegyezés indult meg, amely azzal végződött, hogy a vasut a felperes művész részére nyolcvanmillió koronát ki fizetett.

Negyedmillió betörés.

Nagyszabású betörés T-Rékáson.

(Saját tudósítónktól.) Nagyszabású betörést követtek el eddig ismeretlen tettesek T-Rékáson október hó 31-éről november elsejére virradó éjszaka.

Meresco Carol T-rékási textil nagykereskedő feljelentést tett a temesvári ügyészségen, hogy a kérdéses éjjel betörők jártak az üzletében és onnan körülből egy negyedmillió értékű árut loptak el.

Mint hogy az eddigi nyomozás nem járt sikerrel a temesvári ügyészség a nyomozás megejtésével Gutu Athanáz bizta meg, aki ma reggel Sunia detektívvel kiutazott a helyszínére.

MOZI

xx Az aradi Uránia mozgószínházban ma, csütörtökön utoljára kerül vetítésre a Bagdadi odalisk keleti dráma. — Az érdekes meséjű fiim főszerepét Betty Blyth, az ismert fiim diva alakítja. — Előadások kezdete fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor. Pénteken vetítik először együtt a két legjobb Harold Lloyd „Ó” vigjátékot — a Nagymama kedvencét és a Muszájból tengerész-t.

xx Melyik a legjobb amerikai fiim-vigjáték? Vitathatatlan, hogy az amerikai filmkultúra a legfejlettebb és a sok jó amerikai vigjáték közül igazán nehéz volna eldönteni, hogy melyik a legjobb. A legnagyobb angol filmlap, a „Sunday Pictorial” vállalkozott a nagy probléma megoldására olyformán, hogy szavazóversenyt rendezett, melyen eldönt, hogy melyik a legszebb fiimvigjáték. A szavazóversenyen nem kevesebb mint hatmillió szavazólap érkezett be, a melyek nyolcszázhatvan fiim között oszlottak meg. A nagy versenyben a Nagymama kedvence Harold Lloyd „Ó” fiim vitte el az elsőséget 3,834,512 szavazattal, de Harold Lloyd hódította el a második helyet is a Muszájból tengerész című vigjátékkal.

xx Az Apolló slágerfilmje, „A csata” Claude Farrere világhírű műve arat most nagy sikert Aradon. Egy egész külön világot mutat be ez a kép, amelyben a drámai erők egészen másképpen nyilvánulnak meg, mint nálunk. A régi és az új Japán két lélekemelő embertípusa mutatkozik be előttünk Claude Farrere világhírű regénye nyomán. A zseniális író művei nemcsak bizarr témáival, de lebilincselő meseszövevével és mélyen ezántó gondolataival az egész világot meghódították és legszebb műve, amelyet nagy sikerrel alakítottak át filmre. „A csata”, az orosz japán háború izgalmas keretében játszódik le. Külön érdekessége a slágerfilmnek, hogy a japán szerepeket született japán filmművészek alakították. A hűvös filmretek szombati szerepel az Apolló mozgószínház műsorán.

Kártérítés a szípadért.

Nyolcvanmillió osztrák korona egy színeszűnek, aki egy vasuti szerencsétlenségénél idegsokkot kapott.

(Bécs, november 5.) Rendkívül érdekes kártérítési pert tárgyalt a bécsi polgári törvényszék. Schaar Malvin bécsi színész volt a felperes, aki a múlt év december 29-én a Bécs melletti Genserdorf-nál történt vasuti szerencsétlenség alkalmával szerencsétlenül járt. A művész úgyanis abban a vonatban utazott, amely egy ná sikkal összeütközött és az összeütközés következtében súlyos idegsokkot kapott. Hosszu ideig állott orvosi kezelés alatt, azonban hiába volt az orvosok fáradozása, a szerencsétlenség óta állandó fejfájásban szenved. A kóros fejfájás annyira tönkretette az idegeit, hogy pályájától is meg kellett válnia. Hogy valamiképpen el tudja magát tartani, egy barban vállalt pénztárosnői állást, azonban ebben a hivatásban is megakadályozta szinte állandónak mondható fejfájása.

A művész nyomorában a vasuti kincstár ellen kártérítésért, fájdalomdíjért, gyógykezelési költségeiért és a keresetképtelenség folytán beállott károkért két-százmillió korondra és havonként fizetendő kártérítésre indított pert.

A tárgyaláson a kincstár képviselője arra kérte a törvényszéket, hogy a művészt utasítsák el keresetével, mert szerinte fejfájás még nem ok a keresetképtelenségre. A művész jogi képviselőjének kívánságára a bíróság szakértőül kihallgatta Haberdar tárnai udvari tanácsost, a törvényszéki orvostani intézet igazgató-főorvosát, aki megvizsgálta a művészt és kijelentette, hogy a művész olyan súlyos ideges fejfájásban szenved, amely őt, aki

HIREK

Megerősítik a clujai rendőrséget

Aradi rendőrtisztek kirendelése.

(Saját tudósítónktól.) Bucuresti lapok híradása nyomán napok óta beszélnek arról, hogy a belügyminiszter több aradi rendőrtisztet Clujra (Kolozsvárra) helyezett. Ma délelőtt aztán távirat érkezett az aradi rendőrprefekturára a belügyminiszteriumból, s annak alapján hétfőn reggel a következő aradi rendőrtiszteknek kell jelentkezniük a kolozsvári rendőrprefekturán: Dragiciu Aurél nyomozó osztályfőnök, Lepadat, Cercess, Zeicu, Mutiu, Petrisor és Dantiu rendőrkormányosok. A listába Giurgiu Romulus az elsőkerületi rendőrség főnöke is szerepel, azonban ő lemond állásáról és Aradon marad. A távirati rendelet megérkezése után Filotti Zamfir táviratot küldött a belügyminiszterhez, a melyben kifejtette, hogy az elhelyezettek között nélkülözhetetlen reszortvezetők vannak, akiknek el távozása pótolhatatlan hiányt jelentene. A prefektus kérte a belügyminisztert, hogy az áthelyezési rendelkezést helyezze hatályon kívül. Az áthelyezési rendelet különben a clujai eseményekkel kapcsolatosan történt és csak ideiglenes jellegű.

— A Népszövetség kisebbségi osztályvezetője Budapesten. Budapestről jelentik: Bethlen gróf miniszterelnök ma kihallgatáson fogadta Kolbánt, a Népszövetség kisebbségi osztályvezetőjét.

— Véres diákzavargások Clujon. Clujról (Kolozsvárról) jelentik: Tegnap este nyolc órakor az orvosi fakultás tizenhárom zsidó hallgatója elakart távozni az egyetemről. Az egyetem kapuja előtt azonban megtámadták őket. A támadók két diákot tütykösökkel és botokkal véresre vertek. A súlyosan sérült diákokat a kórházba szállították.

— A német kölcsön Olaszországban. Rómából jelentik: A német kölcsönt huszonháromszorosan jegyezték túl Olaszországban.

— Az új közigazgatási törvény. A közigazgatási reform törvénytervezete még ez évben a képviselőház elé kerül. A törvénytervezeten a minisztertanács némi módosításokat eszközölt és úgy terjeszti egyik legközelebbi ülésén a képviselőház elé. Olariu István aradi pénzügyi tanácsos Bucurestiben való tartózkodása alatt érdeklődött a tervezet Aradot érintő pontjairól. Megtudta, hogy Aradon a város közönsége egy 30 tagú képviselőtestületet választ. A választás alkalmával a város minden polgára köteles szavazni. A megválasztott képviselőtestület a város polgárságából még öt nőtagot választ, akik a testület ülésén szintén szavazati joggal bírnak. A testület saját kebeléből polgármestert és három állandó tanácstagot választ, akik a város ügyeit állandóan intézik, míg a testület csak havonta egyszer tart ülést. A jelenlegi tanácstagokat a tervezet szerint, az egyes ügyosztályok vezetői, igazgatói helyettesítik. A megválasztott tagok mandátuma nyolc évre szól és a nyolc év eltelté után a polgármester is lemond állásáról. A törvénytervezetet a parlamenti bizottság a napokban tárgyalta és azt teljes egészében elfogadta.

Három minisztert ítélték halálra az összeesküvő diákok.

Száz név szerepel a halállistán. — A merényletet december elején tervezték.

(Bucuresti, november 5.) A Dimineata jelentése szerint a terrorista szervezet listája 100 nevet tartalmaz. A nyomozás megállapította, hogy az összeesküvők több politikust, pénzkapacitást és számos hatóság vezetőjét akarták meggyilkolni. A merényletek végrehajtásának időpontját december elejére tűzték ki. A két diákot, akik a szervezetet leplezték, a Kamara szombati ülésén tartóztatták le, mert feltűnő viselkedésükkel gyanusnak tűntek fel a szolgálatot teljesítő rendőrtisztek előtt. A nyomban fogatósított házkutatás és a diákok teljes beismerő vallomása után a rendőrség most már minden részletében tisztán látja a terrorista szervezet működését. A

letartóztatott diákok beismerték, hogy tagjai voltak annak a terrorista alakulatnak, mely Manciu prefektust meggyilkoltatta. Ez a titkos szervezet a kormány három tagjának és az ellenzék több vezetőjének meggyilkolását is tervezte. Bevallották, hogy elsősorban Tatarescu, Anghelescu és Vaitoianu minisztereket, továbbá dr. Luput és Michalacet akarták eltenni láb alól. A szervezet listát készített a halálraítéltekről, amelyen több pénzügyi kapacitás, köztük Blank Mórinc neve is szerepelt. Nicolaeu tábornok Bucuresti rendőrprefektus ma megjelent a miniszterelnöknél és részletes jelentést tett a nyomozás eddigi eredményéről. Ujabb letartóztatások közül több van.

— A timisoarai járásbíró új vezetője. Igazságügyminiszteri rendelkezés Poritiu Emil timisoarai vezetőjárásbíró nyugdíjazta. A törvényszék elnöke a járásbíró ideiglenes vezetésével Fischer József táblabíró bízta meg.

— Bécs új kölcsönt keres. Bécsből jelentik: Hír szerint a kormány a jövő évben újabb külföldi kölcsönt vesz igénybe amerikai és angol tőkésektől. A kölcsön összegét beruházásokra fordítják.

— Magyarország új bulgár követe. Budapestről jelentik: Pawlow, az új budapesti bulgár diplomáciai megbízott ma megérkezett a magyar fővárosba.

— Véres fascistaharc Olaszországban. Rómából táviratozzák: A fascisták a római győzelmi ünnepségen összeütköztek az Italia Libera egyesület tagjaival. Több sebesülés történt.

— A lugoji elmeorvosi új igazgatója. Az egészségügyi vezérigazgatóság dr. Lichter Chivu orvost a lugoji elmeorvosi igazgató-főorvosává nevezte ki.

— Repülőszerecséllenség. Párisból jelentik: Súlyos repülőszerecséllenség történt tegnap Toulon város közelében. A Franco-Romana repülőárság egyik személyszállító gépe a város mellett lezuhant és darabokra tört. Az utasok könnyebb sérüléseket szenvedtek.

— Hol lesz Olaszország olimpiai stadionja. Rómából jelentik: A Circus Maximust másfélmillió líra költséggel kiasták és olimpiai sportközponttá alakítják át.

— A dollár vásárló ereje. Newyorkból jelentik: Fischer amerikai professzor az általa megírt statisztikai vizsgálat eredményeképpen közölte, hogy a dollár mai vásárló ereje a békebelinek csak 36 százalékát éri el. A drágulási index szám 351.

— A magyar kiscsárdák Bethlen mellett. Karcagról jelentik: Csontos Imre képviselő nevenapián összegyűlt kiscsárdák a pohárköszöntők között azt hangoztatták, hogy Bethlennek Nagyatádi temetésekor mondott beszéde, amelyben kijelentette, hogy a Nagyatádi által megindított munkát igyekeznek minden erejével végrehajtani, nagy megnyugvást okozott a kiscsárdák körében. A kiscsárdák biztosítják a miniszterelnököt, hogy ebben a munkában számíthat törhetetlen támogatásukra.

— Ujabb vámcshalás Budapesten. Budapestről táviratozzák: Az Ovonalint készítő Walder-gyár ellen vizsgálatot indítottak, mert több százmillós vámcshalást leplezték le.

— Magyar színészek betegsége. Budapestről táviratozzák: Pethes Imre a Nemzeti Színház művésze — mint jelentették — a színpadon térdét súlyosan megsértette. Sérülésétől függetlenül, influenzája utóbajaként agyvelőgyulladását kapott. Állapota súlyos, de remélik, hogy fizikuma legvőzi a veszedelmet. — Gyénes, a Nemzeti Színház másik művésze tüdőgyulladásban megbetegedett. Állapota magas korára való tekintettel aggodalomra ad okot.

— Az Astra közgyűlése Aradon. November 8-án kezdődik Aradon az Astra román irodalmi és népművelődési egyesület közgyűlése. Ez alkalomból az ünnepség fogadóbizottsága felhívást intéz Aradváros közönségéhez, hogy a vendégek ünnepélyes fogadtatásán, a mely november 7-én, pénteken délután 4 óra 15 perckor lesz, minél nagyobb számban jelenjenek meg az aradi állomáson.

— A Kath. Népszövetség köszönete. Kaptuk a következő levelet: Az Erdélyi Kath. Népszövetség által mult hó 25 és 26-án Aradon tartott nagygyűlése alkalmával a tekintetes Szerkesztőség nemcsak a legnagyobb objektivitással foglalkozott a nagygyűlés minden egyes fázisával, de részletes közleményei által lehetővé tette, hogy azok is tudomást szerezzenek a lefolyt ülések előadásairól, akik az egyes termekbe be nem férhettek vagy a nagygyűlésre el nem jöhettek. Ezen eljárásukkal nagyban megkönnyítették a mi munkánkat is, miért is ezton is hálás köszönetünknek adunk kifejezést. Az intéző bizottság nevében Gyárfás Elemér elnök, dr. Zombory László ügyv. igazgató.

— A Lepage „Ügyvédi határidőnapló 1925.” megjelent. Azonnali rendelésre 360 lej utánvétellel küldi Lepage könyvkereskedés Cluj.

— Ne felejtse el! Alois Fr. Edmund uriszabadsága Arad, str. M. Gervin (Hönyadi-u.) 6 sz. alatt van.

— Titokzatos halál Budapesten. Budapestről táviratozzák: Rejtélyes haláleset tartja izgalomban a magyar főváros közönségét. Az Aggteleki-uccai villanytranszformátor kamrában ma reggel megszenesedve találták Menyhért Béla, budapesti főmérnököt, akinek a tízezer voltos áram megölt. A rendőrség megindította a nyomozást annak kiderítésére, hogy mit keresett a főmérnök a szokatlan időben a transzformátorban.

— Tőzsdejegyzést kér a Szalámi-gyár. Budapestről táviratozzák: A Szalámi-gyár vezetősége kérvényt intézett a tőzsdetanácshoz, amelyben a Szalámi Részvények jegyzésének újra való engedélyezését kérte.

Rudolf Moisse 2023.

Megnyílt az őszi vásár!

S. EISENSTÄDTER

szücs és szörmeáruházában
Arad, Strada Alexandri (Salauccia) 1. (Sándor volt Kelet hiriap-iroda helyiségében.)

10% Bundák
Sportkabátok
Bőrkabátok
Echapok

engedménnyel
árusítatnak.
Külön szörmeconfectio
osztály!!

Fiók: Központ: Fiók:
Timisoara. Cluj. Alba-Iulia.

— Hirdetmény. Köztudomásra hozatik, hogy az összes volt osztrák-magyar hadseregbeli zászlósok, önkéntes őrmesterek, önkéntes szakaszvezetők és káplárok, akik az osztrák-magyar hadseregben tartalékos tiszti előkészítő iskolát végeztek és akiknek utólag a román hadseregben a rangjuk el lett ismerve, ha óhajtják előterjesztésüket tartalékos hadnagyi rangra, akkor kérnük kell behívásukat akkor, amikor korosztályukat fegyvergyakorlatra behívják, ellenben a behívási időtartalomra fizetési igényeikről le kell mondaniuk. A behívások időtartama június, szeptember és október hónapok. Cercul de Recrutare Arad.

1000 dollár
jutalom

nem sok annak, aki a Nagymama kedvence és a Minszajból tengerész „O” Harold Lloyd vigjátékot, kacagás nélkül tudja végig nézni.

KOPROL hasznosítók

A cégtáblák és a városi illeték.

Maximális városi illetéket vetnek ki a többnyelvű cégtáblákra. — Drágasági pótlékokat kapnak a városi tisztviselők.

(Saját tudósítónktól.) Arad város vezetésének megbízásából Olariu István pénzügyi tanácsos az elmúlt héten Bucurestibe utazott, ahol az illetékes minisztériumokban rendkívül fontos ügyeket intézett el. A pénzügyi tanácsos visszaérkezett Aradra és a Közlöny munkatársának nyilatkozott utjának eredményéről. Elsősorban a belügyminisztériumban nyert hi- teles értesülése alapján megcáfolja a cégtáblaadó enyhítésére vonatkozó állítólagos rendeletet. — Cluji (kolozsvári) hiradás szerint ugyanis, a belügyminisztérium elrendelte, hogy csak akkor vehetők ki a cégtáblákra a maximális nyolcezer lej illeték ha azokon nincs román felírás. Olariu tanácsnoknak hivatalosan kijelentették, hogy ha az állam nyelvén kívül más nyelvű felírás van a cégtáblán, úgy nyolcezer lej maximális adó vehető ki rá.

Olariu tanácsnok közlése szerint a köztisztviselők szempontjából fontos és megnyugtató határozatot hoztak Bucurestiben. Az erdélyi és bukovinai köztisztviselők egységesítési munkálatai folynak a belügyminisztériumban, azonban a munkálatok befejezése csak a jövő évben remélhető, amikor az inkadrált tisztviselők régi rendszer alapján lényeges fizetés-

emelést kapnak. A belügyminisztérium elhatározta, hogy január elsejétől minden köztisztviselő, tekintet nélkül arra, hogy melyik fizetési osztályba van sorozva, havonta ezer lej drágasági pótlékokat kap. Megengedte a belügyminiszter, hogy Arad város a városi mérnökökkel a fizetésre, illetőleg javadalmazásra vonatkozólag, külön szerződést köthet, vagyis magasabb fizetést adhat a városi mérnököknek, mint amilyent a törvény előír. A tisztviselők nyugdíjazására vonatkozólag pedig tévesen tudtára adták Olariu tanácsnoknak, hogy azoknál a köztisztviselőknél is, akik a háborús éveket nem a hadseregben, hanem rendes hivatalukban töltötték el, a háborús évek duplán számítanak. Sikertült a városnak egy régi 930 ezer lejes követelését, behajtania az államtól. Ez a követelés még 1918—19 és 20 évekből származik, mert erre a három évre még nem fizette ki az állam Arad városnak a tisztviselők fizetési többletét. A pénzügyminisztérium utasította Aradváros vezetését, hogy a város egy husz millió külföldi kölcsönére az évi részleteket minden évben egy bankban helyezze el, addig amíg az érdekelt államoktól Románia nem fejezte be tárgyalásait.

— **Diamandi József meghalt.** A nagyváradi román társadalomnak tevékeny és közbecsülésnek örvendő tagja volt Diamandi József, aki tegnap hajnalban hunyt el. Diamandi József munkássága szorosán összefüggött a város fejlődésével. Hosszu ideig a Bihoreana takarékpénztár főkönyvelője volt. Majd pedig éveken keresztül tartó vezérigazgatósága alatt kapott erős lendületet a bank. Az imperiumváltás után nemsokára a város polgárságának a bizalma révén Oradea-mare (Nagyvárad) szenátora lett. Diamandi József halála általános részvétet keltett a társadalom minden rétegében. Az elhunyt temetése ma délután fél 3 órakor volt a közkörházból. A beszentelés után a görög keleti székesegyházban gyászistentisztelet volt, amelynek befejezése után Diamandi Józsefet a Rulikovszky-temetőben levő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

— **A nyugateurópai pusztító áradás.** Dinsburgból jelentik: Az elmúlt éjszaka a víz áttörte az Óváros gátjait és elárasztotta a földszinti lakásokat és üzlethelyiségeket. A kár eddig felbecsülhetetlen. Reimsből jelentik: A Marne áradása következtében nyolcszáz család lett hiáléktalanná.

— **Az utlevélpanama.** Bucurestiből jelentik: A vizsgálóbíró tegnap késő éjszakáig folytatta Fransovic volt belügyi államtitkár kihallgatását, aki az amerikai utlevelek kiadása ügyében nyújtott felvilágosítást.

— **Tizenötmilliárd vagyona volt a meggyilkolt veszprémi földbirtokosnak.** Veszprémből jelentik: A veje által meggyilkolt Angéli veszprémi földbirtokos hátrahagyott 15 milliárdnyi vagyonának egyedüli örököse leánya, a gyilkos felesége, aki ellen semiféle terhelő körülmény eddig nem merült fel a vizsgálat során. Kihallgatásán a gyilkos nő megváltoztatta vallomását, és semmire sem akar emlékezni. Tanuvallomások vannak azonban, amelyek igazolják, hogy borzalmas tettét előre megfontoltan követte el.

— **Katonai jelentkezések Aradon.** Csütörtökön, november 6-án az 1879-ben és az 1878-ban született aradi katonaköteleseknek kell jelentkezniük a rendőrségen működő bizottság előtt. A jelentkezések sorrendje ezzel befejeződött és péntektől kezdve a katonai bizottság a gyárakat és vállalatokat keresi fel és a helyszínen történnek a munkások jelentkezései. Az Astra-gyárban 7-én, 8-án és 9-én száll ki a bizottság.

— **Péchy Erzsikéje.** Budapestről jelentik: Különös eset történt Péchy Erzsikével, a budapesti színházközönség kedvelt primadonnájával. A művésznő az elmúlt este a Lánchidon elvesztette arany retiküljét, amit csak a színháznál vett észre az előadás alatt. A művésznő azt hitte, hogy hatmilliárd értékű gyöngyvirággyöngysora a retikülben volt és az öltözőben az ijedségtől elájult. Azonnal jelentést tett a rendőrségnek, amely felkutatja a Lánchid környékét. A kutatás eredménytelen volt, végül az egyik detektív tanácsára a művésznő lakásán kutattak tovább. Ott meg is találták a nagyértékű ékszert, amelyet Péchy Erzsike véletlenül otthon felejtett. A művésznő kára így csak az aranyretikül, amelyet tényleg elvesztett, néhány millió korona tartalmával együtt. A rendőrség kutatja az elvesztett retikült

— **Könyvek félárban Kerpelnél.**

— **Prihoda Vasát a hirneves osztrák író.** Salten Felix, a földre szállt zeneangyainak nevezi. Aradi hangversenye nov. 14-én lesz a Kulturpalotában. Jegyek Sándor hírlapirodában Arad.

— **Makiewa gyönyörű táncprodukciói az aradi Central Barban.**

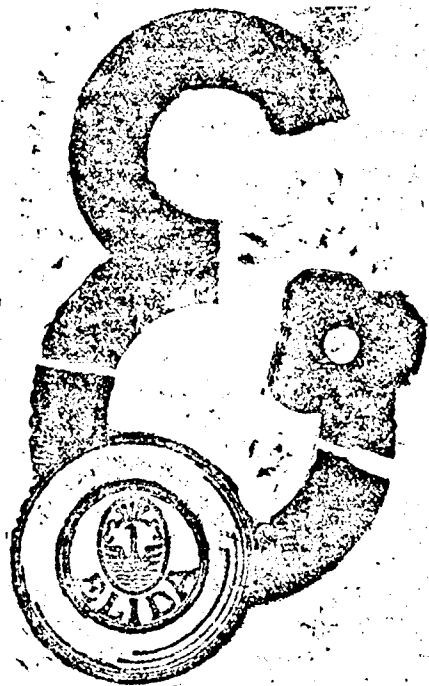
— **A „Hellas Sport-Club“ ideiglenes téli clubhelyisége a Werkmeister-féle vendéglő különtermében van Arad, Str. Bratianu és Str. Consistorului (Weitzer- és Batthyány-u.) sark. Clubnap ma és minden csütörtökön este. Az Elnökség.**

— **Az aradi közúti vasút alkalmazottjai Georgescu prefektus, Robu főpolgármester és Kaufmann igazgató védnöksége alatt november 8-án este az aradi Központi étterem összes helyiségeiben zártkörű táncmulatságot rendeznek, amelyen a Gutenberg-dalkör közreműködésével hangverseny és szépségverseny is lesz. A tiszta jövedelem a közúti vasút alkalmazottainak megalakítandó temetkezési egyesülete javára fog szolgálni.**

Az elhunyt Walder Gyula végrendelete.

Fiai örökölték a vagyont.

(Budapest, november 5.) A Pesti Hazai Takarékpénztár elhunyt vezérigazgatójának Walder Gyulának végrendeletét az elmúlt napokban bontották fel. Walder vagyona részben ingatlanokban részben részvényekben volt elhelyezve. Nemrégiben vásárolta meg a Svábhegyen gróf Károlyi Imre villáját 15000 dollárért amit felesége nevére iratott. Végrendeletében vagyont két fiára hagyta, míg a haszonélvezet legnagyobb részét felesége élvezi. Érdekes, hogy Walder halála előtt néhány nappal újból akart végrendekezni, de halála megakasztotta őt szándékának kivitelében. Mindkét fia Londonban tanul. Valószínűleg mind a két Walder-fiu apjuk példájára közgazdasági téren fog elhelyezkedni.

FÜRDŐSZAPPAN
* Világ híres *

Llőyd 2278

2635

Ügyvédek rágalmazási pere.

Egy gyilkosság epilogusa. — A bíróság felmentette dr. Hajdút.

(Saját tudósítónktól.) Nagy felűnést keltett annak idején az a kegyetlen rablőgyilkosság, melynek egy köztisztviselőben álló, jómódú temesvári arisztocrata, özv. *Wienert* családja áldozatul. A gyilkosság felfedezése után az első gyanú az áldozat szobora, dr. *Fekete* Vilmos ügyvéd felé is terelődött, de a Gutu detektívönök által rendkívül eréllyel és ügyességgel lefolytatott nyomozás már néhány napon belül a hatóságok kezébe juttatta a tényleges gyilkosokat, akik jelenleg a karánsebesi fogházban töltik ki súlyos büntetésüket.

Ennek a nagy port felvert gyilkossági ügynek azonban a járásbírósnál is akadt folytatása, mert dr. *Fekete* Vilmos ügyvéd rágalmazás miatt feljelentette dr. *Haidu* Frigyes ügyvédet, mert ez utóbbi róla úgy nyilatkozott, hogy ő követte volna el a gyilkosságot.

Ez ügyben már több tárgyalás volt, míg dr. *Fiala* Kálmán járásbíró ma hirdette ki az ítéletet, mely a megvádolt ügyvédet a rágalmazás vádjától felmentti.

Öngyilkosság az amerikai elnökválasztás miatt

Newyorkból jelentik: Az amerikai választásokkal kapcsolatosan tragikus öngyilkosság történt. A legnagyobb amerikai német lap, a Westliche Post főszerkesztője Hackel, öngyilkosságot követett el. Az öngyilkos levelet hagyott hátra, amelyben megindokolta tettének okát. A levélben megírta hogy nem bírja tovább a politikai harcokat. A főszerkesztő Coolidge-párti volt és annak elnöksége mellett küzdött, amiért a nagyobb részben La Folette-párti németek állandóan támadták. Az öngyilkosság híre az amerikai németek között nagy izgalmat keltett.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Felelős szerkesztő:
RÉTHY JÓZSER.

LA BATAILLE (a Csata)

Claude Farrere híres regénye filmen.

Főszerepben SESSUE HAYAKAWA

a legnagyobb japán színész. (—) (—)

Még ma csütörtökön, pénteken és szombaton

az aradi APOLLOBAN.

Sándor (volt Kelet) hatóságilag engedélyezett vizumgyűjtő osztálya közismert pontossággal garancia mellett naponta intéztet el kipróbált szakképzett futárokkal vizum és bármilyen megbízásokat CLUJ, TIMISOARA és BUCURESTIEN

KÖZGAZDASÁG

Miért javul a lej. — A lej fokozatos emelkedésének oka — külföldi szemmel nézve.

(Budapest, november 5.) Az egyik tekintélyes pesti közgazdasági lap legutóbbi számában a román valuta árfolyamemelkedésének okaival foglalkozik és megállapítja, hogy a lej emelkedését a román pénzügyi helyzet javulása idézte elő.

A budapesti valutapiacra nagy feltűnést keltett — írja a lap — e fiélen a lej nagyarányú áremelkedése és különösen az a körülmény, hogy a román valuta jóformán teljesen eltűnt a piacról, és a lej-igénylők csak a legnagyobb nehézséggel tudták valutaigényüket beszerezni. Igen érdekes, hogy a lej árfolyama hónapok óta lassú, de fokozatos áremelkedést mutat.

Román pénzügyi körökből nyert értesülésünk szerint a lej emelkedése nem tudható be valamilyen börzei spekulációnak, hanem in-

kább a román pénzügyi helyzet javulásának és a Román Nemzeti Bank kedvező mérlegének következménye. A lej emelkedésére nagy hatással van Románia aktív mérlege, amely az utóbbi években kétmilliárdos többlet-bevételt tüntet fel. Nagymértékben elősegíti a lej emelkedését az is, hogy az állami üzemek rentabilitásának fokozására a román kormány üzemszerűsítési törvényeket hozott s hogy Románia most egyengeti a külföldi tőke bevonulásának útját. Még egy igen fontos tényező van kihatással a román valuta emelkedésére, hogy a külföldi forgalomban eddig rendezetlenül cirkuláló kincs-tárgyakért a román állam garanciát vállalt és azok beváltására kötelezte magát. Az állam különben megkezdte a magánosokkal szemben fennálló tartozásainak kifizetését is.

Zürichben 2.90, Párisban 10.75 a lej.

HELYI VALUTAÁRAK. (Nov. 5.) Francia frank 9.70, svájci frank 34.50, dollár 177, dinár 2.60, szokol 5.25, líra 7.70, angol font 820. **Kifizetések:** Budapest 430, Bécs 393, Prága 5.36, Zürich 34.55, Milano 7.82.50, London 818, Páris 9.60, Newyork 177, Belgrád 2.60.

ZÜRICH NYITÁS. (November 5.) Amsterdam 205.62.50, Newyork 519.12.50, London 2358.25, Páris 27.20, Milano 22.60, Prága 15.50, Budapest 0.0068, Belgrád 7.55, **Bucuresti** 2.87.50, Varsó 0.0001, Bécs 0.0073.25.

ZÜRICH ZÁRLAT. (November 5.) Amsterdam 205.75, Newyork 519.25, London 2360, Páris 27.22.50, Milano 22.62.50, Prága 15.47.50, Budapest 0.0068, Belgrád 7.55, **Bucuresti** 2.90, Varsó 0.0001, Bécs 0.0073.25.

BUCURESTI TÖZSDEZÁRLAT. (November 5.) **Kifizetések:** Páris 9.42, London 813, Newyork 178.50, Milano 7.82, Zürich 34.50, Bécs 0.0025.25, Prága 5.35. — **Valuták:** Napolcon 710, aranyárka 41, léva 1.25, török líra 0.95, angol font 910, francia frank 9.50, svájci frank 35, líra 7.80, drachma 3.10, dinár 2.55, dollár 178, lengyel márka 0.00032, osztrák korona 0.0026, magyar korona 0.0023, szokol 5.25.

BUDAPESTI ÉRTÉKTÖZSDE ZÁRLAT. (November 5.) Magyar Hitel 428, Osztrák Hitel 166, Salgó 497, Rima 123, Gantz Danubius 2,000, Készén 3,130, Szlavonia 75 és fél, Schlick 44, Csáky 11, Curkor 2,245, Kereskedelmi Bank 1,045, Oia 325, Hazai Takarékszövetkezet 2,840.

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS JEGYZÉSEI. (Nov. 5.) Belgrád 1097—1103, **Bucuresti** 428—432, Páris 3974—4004, Newyork 75930—76330, Prága 2261—2273, Milano 3302—3322, Bécs 107.10—107.70.

— **A nézők fémek ára Budapesten.** Ezüst egykoronás 6060—6270; kétkoronás 12.120—12.540, forintos 16.180—16.800, ötkoronás 31—32.100, ezüst 1480—1520, arany 151—52.000, tizkoronás 167.000.

NYILTÉR.

E rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Értesítés.

Van szerencsénk igen tisztelt ügyfeleinket értesíteni, hogy intézetünk f. é. november hó 1-től kezdve újonnan épült székházába Arad, Bulevardul Regina Maria 22. sz. alá — a földszintre — helyezte át működését.

Igen t. ügyfeleinknek rendelkezésére állunk a bank- és takarékpénztári üzlet minden ágában; a legelőnyösebben eszközünk bel- és külföldi átutalásokat, kiállítunk bel- és külföldi csekket, vállalunk meghitelezéseket és váltók, utalványok beszedését.

Újjászervezett deviza-osztályunk a legcoulansabban vesz és elad devizákat, kiszolgáltató vámcsékket.

Pénztári órák: d. e. 9—12, d. u. 3—5.

Az Aradmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

Rudolf Mosse

Keresünk

több évi irodai gyakorlattal bíró magyar és német

gyors és géprő tisztviselőt

előrelő aradi import cég részére, mielőbbi belépésre. Románul is tudók előnyben részesülnek. Az ajánlatokat „Eisörang” jelleg alatt Rudolf Mosse (Sándor hírlapiroda) címre Arad kérjük. 10148

Bérbe vételre

keresünk 2—300 holdas birtokot. Ajánlatokat „Komoly bérlők” címen WALLINGER hirdetője Arad, Str. Unirel 13. továbbít. 15.107

TIMISOARAI MOZI.

Belvárosi mozi: nov. 7., 8., 9-én. Gyárvárosi mozi: nov. 10., 11., 12-én. Mehalai mozi: november 18.

Világ attrakció! Nagy bucaresti siker!

„Az árvácska”

Nagy hatást keltő dráma a realis életből 5 felvonásban. A főszerepben a híres kis művész: JACKIE COOGAN.

Kiegészítésként egy amerikai vígjáték. Monopol Dorian Film.

Jön! „BELLA DONNA” jön! Pola Negrivel.

Butorokat részletre kedvező fizetési feltételek mellett, **Garai Károly** butor raktárából. ARADON, Calea Banatului (Asztalos Sándor-u.) 5/12. 3261 beszerozhető

Tiberiu Soltész. Cérna és fonalárak gyári lerakata Arad, Str. Matei Corvin No. 1.

Pensió Budapesten

Csinos szobák, elsőrendű ellátással, mérsékelt áron kaphatók 6212

GIZELLA pensióban, Budapest, IV., Harisbazár 6. szám.

Rudolf Mosse 7028

Idejében

megkezdem a karácsonyi időnyre szükséges divatárak kiadását

OCASSIO

Árak mellett Ajánlok nagy választékban finom sweici sifonokat, opálok, angollepedő és ágynemű vásznakat, férfi és női szövötteket, olesó és finom minőségben, sponge barchetokat, flanelleket, zofiroket, liberti satenokat és bélső árakat. Kirakati olesó áráimból a t. vásárló közönségnek külön engedményt adok

Altmann Armin divatruház. Arad, Piata Avram Iancu. 9010

Távirat.

A timisoarai mozgószínházak legközelebbi nagy ujdonságai:

Az árvácska Jackie Coogannal, **Bella Donna** Pola Negrivel, **Danton** Emil Jannings és Werner Krauss-szal, **Nyu** Emil Jannings és Konrad Veidtvel, **Kean** (vegy Zavar és Der) Moosyankinnal.

Nagysikerű és világhírű filmek, melyek a városi mozikban november hó folyamán kerülnek bemutatásra.

4424

Friss hal

kapható 6211

LUTTWAK JOZSEF cégnél, Arad.

Olesó telek eladás!

Nagyköruton kettő, kisköruton egy üres 206 □-öles TELKEK olesón eladók. — Megbízott

URANULIRODA Arad, főpostával szemben. 16.064

No. 48 „Curier”.

Automobilt!

6 személyes turakocsit. Kedvező feltételek mellett rövidebb, esetleg hosszabb időre

bérbeadunk

soffórral együtt. A soffőr ekl. gépészmérnök. Felvilágosítást ad:

„Curier” vállalat, Octogon dohánytözsde. ARAD. 427

Nyár és nyirfa

rönkök waggontételben eladók, ab állomás Sebiş (Borossebes). Ajánlatot a rönk legkisebb és legnagyobb hosszának és a vékony végének, a vastagságának megjelölésével kér: 6215

Bacsilla Lajos, Mocreca.

Szenzáció! Az Au Printemps divatruházában gyári áron eladásra kerülnek: **Szenzáció!**

Kelengye vászon 1 méter ... .. Lej 35	Ruha bársony minden színben 1 méter ... Lej 138	Dupla széles selyem scharmöze ruhára 1 méter Lej 289
Prima mosó barchet 1 méter ... .. Lej 42	Mintás Velour Chiffon 1 méter... .. Lej 198	Dus választék kabát plüssökben és szőnyegekben.
Francia divat flanel 1 méter ... .. Lej 45	140 cm. széles kosztümszövet 1 méter ... Lej 159	

A U P R I N T E M P S, Timisoara, I., Strada V. Alexandri No. 1. (volt Hunyadi-utca). 414

Utlevelek vizumozását és megbízásokat felelőség mellett **gyorsan és legolcsóbban a CURIER** Intéz el. Gyűjtőhely: Octogon dohánytőzsde, Arad, a Minorita templom előtt. 6063

Angol férfi szabóság és szövet-lerakat Arad, Str. Alexandri (Salacz-utca) 5.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjaznak szavak szerint számítjuk. — Minden szó hirdetési ára hétköznap 2 lej 50 bani, vasárnap 3 lej. — Vestagabb betűvel 8 lej, illetve 6 lej. — A vestagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. u. 5 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 25 lej, vasárnap 30 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetési szöveget, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse.

Levelezés.

B. G. jellegre „S. S. 42 évesnek” levele van az Aradi Közlöny kiadójában. 6224

Alkalmazás.

FÉLÉVES és másfél éves gyermekeim mellé keresek középkorú, megbízható nőt vidékre. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 10.000

ÜGYES és megbízható képviselőt „Singer” varrógépek részletfizetése eladására keres Bourne & Co. Arad. Bulev. Regele Ferdinand 17. 15.106

IDŐSEBB nő mindeneképp ajánkozik kisebb családnak, kizárólag földszintre. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 6219

KERESKEDELMIT végzett fiatal urleány alkalmazást keres irodában, esetleg üzletben pénztárosnőnek menne. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 6225

UTAZÓI állást keres jó megjelenésű, románul tudó, szakképzett fiatalember. Megkereséseket „Intelligens” jellegre az Aradi Közlöny kiadójába kérek. 16.531

Vétel és eladás.

NAGY ŪSTHÁZ üsttel eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 600

PERZSA ÉS SZMIRNA SZŐNYEGEK, nagy és kicsi íróasztalok, ezüst evészközök, egy- és kétágas terítők, kézimunkák, díszfárgyak, városi bunda, női kabátok, fülbevalók, órák, kis kredenc, könyvszekrények, tükrök, nagy ebédli szőnyegek, nappali szőnyegek, szőnyeg, medermayer-szalon, fotelek, tükrök, antik szekrény, szamovár, villany-ornyók, konyha asztal, stb. eladók. Arad, Strada Consistoriului 12. (volt Batthyány-utca) I. em. jobb. 1000

ELADÓ Arad, Calea Aurel Vlaicu 179. (Pécskai-ut) alatt 250x110 cm. üzletajtó vasredőnyvel, kirakat oldalakkal és 180x100 cm. dupla ajtó. 6216

RÖVID, keresztűros zongora 42.000 lejért eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 6186

PERZSASZŐNYEGEK eladók. Megtekinthető 12-5-ig. Érdeklődni Dingfelder fűszerüzletében Arad, Str. Alexandru Gavra (Csernovits Péter-utca) 12. 6180

KEVESET használt férfi és női ruhák, dunyha, elutazás miatt sürgősen eladó. Arad, Piața Avram Iancu 13. II. (Szabadság-tér.) Illés. 6222

EGY nagy nikkell kocsi eladó. Arad, Str. Mocioni (Orczy-utca) 1-4. 6221

IRODAI FELSZERELÉSEK, üzleti könyvek, papíráruk olcsó áron Max Molnár & Co. papírüzlet Arad, a főpostával szemben, saroküzlet. 5282

CIMBALOM, elsőrendű eladó. Megtekinthető Arad, Calea Radnei 3. szálloda. 6223

ZONGORA, A. Cirikowsky Wien. gyártmányu, jókarban levő, olcsón eladó. Grünli gyógyszerész, Sziria. 6226

Férfi és női szövetek, pongyola, flanelk a legolcsóbban

WEISZ ÁRMIN

divatruházában 5100
ARAD, Piața A. Iancu 18. (Szabadság-tér)

Ingyatlan.

MAGANHÁZ, teljesen új, elfoglalható 3 szoba és mellékhelyiségekkel eladó. Értekezni Arad, Strada Minervei (Ilona-utca) 13. 6171

HÁZTELKEK jutányos feltételek mellett eladók és azonnal birtokba vehetők. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 6228

OLCSÓN eladó Arad, Str. Episcopul (Magyar-utca) 18. számu ház. Három szobás lakás elfoglalható. 15.107

KIVÁNDORLÁS miatt sürgősen olosó eladásra kínálunk gyönyörű belvárosi házakat elfoglalható lakással. Bővebbet: **Wallinger-iroda**ban, Arad, Str. Unirei 13. (Földes-patikával szemben). 15107

Üzletek.

ELADÓ betegség miatt egy 6 járatu, jóforgalmu vámmalom motorhajtásra. — Csak személyesen tárgyalok. Fray Mihály malomtulajdonos, Szemlak. 6218

VASÚT közelében jóforgalmu korcsma házzal együtt eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 10.148

Oktatás.

FRANCIA, ANGOL órákat vennék perfect nyelvtanárától. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 3000

AZ IRODALMI ROMAN NYELV gyors és tökéletes elsajátítására ritka alkalom a november 15-én kezdődő és március 15-ig tartó román szakos főiskolai tanár által vezetett tanfolyam. Az oktatás külön kezdők és haladók részére az esti órákban, ötös csoportokban történik. Diákok kedvezményben részesülnek. Havi tandíj 160 lej beiratási díj mellett 350 lej. Beiratkozás Arad, Strada Dorobanților No. 27. 700

KÖNYVELÉS, gyorsírással jelentkezni lehet Engelnél Arad, Strada Brancovici 4. (Lázár Vilmos-utca.) 15.100

ADOK ÓRÁT minden kereskedelmi iskolai tantárgyból. Arad, Strada Hotáran (Erzsébet-utca) 18. 6164

ZONGORAÓRÁKAT ad kezdőknek és haladóknak budapesti konzervatóriumi oklevéllel bíró tanerő. Cim Rudolf Mosse (Sándor hírlapiroda) Arad. 10.148

Különféle.

ISTÁLLÓ 4 lóra, kocsiszínű és szénpadlással kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 6220

Rudolf Mosse 9875

Belvárosban, három szobából álló

irodahelyiség

esetleg berendezéssel együtt

kiadó.

Cim: Rudolf Mosse (Sándor hírlapiroda.) 10148

Eladó

nagyon olcsó házhelyek, Micalacou (Ujmikelakának) legszebb részén, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Felvilágosításokat ad

Muntean,

Arad, Str. Brancovici No. 2. (volt Lázár Vilmos-utca) 2. szám. 6194

Rudolf Mosse 1.

Keresünk

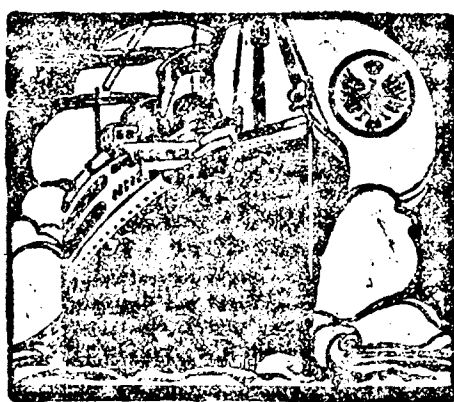
bucuresti tükörgyárunk részére kristály köszörülő munkásokat.

Megkereséseket Rudolf Mosse, Bucuresti, Bulevardul Academiei 4. Rhopt. 627 alatt kértünk. 10147

Ea olcsó és praktikus

alkalmi ajándékot akar beszerezni, úgy forduljon

Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-utca), I. emelet jobb old. 1000

FIÓKOK:

ARAD, Bulv. Regele Ferdinand 6.
TIMISOARA, Str. L. C. Brătianu 4. (Herrengasse).
ORADEA-MARE, Str. J. Vulcan No. 1.
CERNAUTI.
CHISINAU.

Lloyd 17

FIGYELEM!

Fontos tudnivalók a

BRAZILIA
ARGENTINIA
EGYESÜLT ÁLLAMOK
CANADA

AUSZTRALIA
PERU
CHILE és URUGUAY-ba
utazóknak.

Milyen papírok szükségesek a Dél-Amerikai utazáshoz?
Kik kaphatnak amerikai vizumot az új törvény szerint?
Mindezen kérdésekre készséggel válaszol díjmentesen minden érdeklődőnek és ad mindennemű felvilágosítást

„OCEAN” BUCUREȘTI,
Calea Griviței 100

Romániai vezérképviselete a

LLOYD-SABAUDO HAJÓZÁSI TÁRSASÁGNAK GENOVA.

Legrövidebb és legolcsóbb amerikai vonal!

Legjobb berendezett hajózási társaság!

5985

Legolcsóbb és legjobb fornér beszerzési forrás.

L. FISCHMANN

aradi FORNÉR különlegességek raktárát keményfateleppel valamint a Mundus és B. Ö. Falpar r. t. FORNÉRGYÁRI lerakatával megnagyobbítva Timisoarara Fabrica Splaiul Penes Ouroanul (II. Klapka-sor) 8. helyezte át. Vásárol állandóan: dió, cseresznye, tapoly, kóris, hárs és tölgy rönköket. Rudolf Mosse 7085 9017

MAIROVITZ-féle tűzifatelep, gőzvágó és aprító Arad,

Calea Radnei No. 55. —: Telefon: telep iroda: 667., központi iroda: 399, 400.

Legolcsóbb napi áron mindennemű tűzifa ölenként felvágva és aprítva. —: Rendelésre hához való szállítást prompt eszközünk!!

Nyomatott az Aradi Közlöny rotációs gépen. Kiadótulajdonos: Aradi nyomdavállalat.